

RISCOS ASSOCIATS A L'ÚS SIMULTANI DE DIVERSOS PSICOFÀRMACS EN GENT GRAN (I) (DESEMBRE 2016)

SENYAL

En la gent gran, l'ús de psicofàrmacs i de les seves combinacions s'associa a un risc especialment elevat d'efectes adversos. A més, no està clínicament justificat en la majoria dels casos.^{1 2,3} Aquests fàrmacs s'utilitzen sovint en indicacions no autoritzades i durant períodes més llargs dels recomanats.⁴ A altres països s'hi ha registrat un ús més freqüent en persones ingressades en residències, amb una morbiditat més elevada.⁵

PREGUNTES

Convé conèixer:

- El nombre de persones de ≥ 70 anys que han rebut algun psicofàrmac durant l'any 2015, en la població general i en la que viu en residències.
- Els psicofàrmacs objecte d'aquest consum, en la població general i en la que viu en residències geriàtriques.

HIPÒTESI

Una proporció rellevant de les persones de 70 anys o més rep com a mínim un psicofàrmac i aquesta proporció deu ser especialment elevada en persones que viuen en residències.

MÈTODES

La font d'informació utilitzada per a l'anàlisi és el Registre de prestació farmacèutica del CatSalut. Les dades corresponen a medicaments dispensats en oficina de farmàcia, finançats a càrrec del CatSalut. El període d'anàlisi ha estat de gener a desembre de 2015.

S'han analitzat els grups següents: antipsicòtics (N05A); antidepressius (N06A) i els subgrups N06AA (tricíclics), N06AB (ISRS), N06AF (IMAO no selectius), N06AG (IMAO-A), N06AX (altres); benzodiazepines (N05BA, N05CD, N05CF), i fàrmacs per a la demència (N06D).

S'han considerat institucionalitzades les persones que tenien alguna recepta dispensada, la prescripció de la qual estava imputada a una residència geriàtrica. Per calcular els percentatges de població tractada (institucionalitzada i no institucionalitzada) s'han utilitzat les dades de població del Sistema d'informació del CatSalut. En concret, el nombre de persones que formen la població d'alta del tall oficial al Registre central de persones assegurades (RCA).

PLA D'INFORMACIÓ I DETECCIÓ DE PROBLEMES DE SEGURETAT CLÍNICA EN RECEPTEA ELECTRÒNICA

RESULTATS

Població tractada

L'any 2015, 505.143 persones de 70 anys o més van rebre algun psicofàrmac; això representa un 51% de la població de més de 70 anys de Catalunya. En les persones que viuen en residències, aquesta proporció va ser de 68%.

Prop de 373.000 persones van rebre un hipnosedant, més de 250.000 un antidepressiu i més de 90.000 un antipsicòtic. La proporció de dones exposades va ser del doble que la d'homes (figura 1).

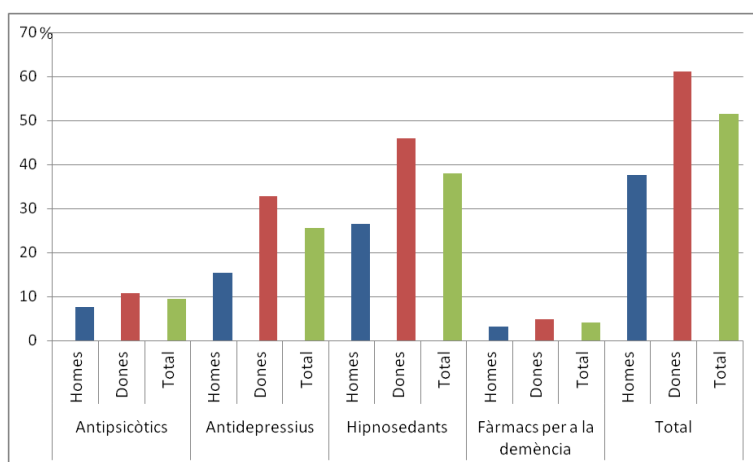

Figura 1. Proporció d'usuaris de ≥70 anys amb dispensació d'algun psicofàrmac durant el 2015.

Pacients en residències geriàtriques

Els usuaris de psicofàrmacs que viuen en residències són d'edat més avançada que els que no hi viuen (de 85,5 anys, comparat amb 80). La prevalença d'ús d'antipsicòtics va ser quatre vegades més alta en residències i la prevalença d'ús de fàrmacs per a la demència va ser-hi de més del doble (taula 2).

Taula 2. Nombre d'usuaris de ≥70 anys amb alguna dispensació el 2015.

	Tota la població ≥ 70 anys		No residències (a)		Residències (b)		Raó (b/a)
	n	%	n	%	n	%	
Hipnosedants	372.318	38,0	348.337	38,07	23.981	37,00	0,97
Antidepressius	251.375	25,65	225.518	24,65	25.857	39,90	1,62
Antipsicòtics	92.488	9,44	70.768	7,73	21.720	33,52	4,33
Fàrmacs per a la demència	40.678	4,15	34.039	3,72	6.639	10,24	2,75
Total (pacients)	505.143	51,55	460.876	50,37	44.267	68,31	1,36

Fàrmacs individuals

El fàrmac més dispensat va ser el **lorazepam** tant a les persones en residències com a les que no hi viuen. En usuaris >70 anys que no viuen en residències, els cinc fàrmacs més prescrits van ser quatre hipnosedants (lorazepam, lormetazepam, diazepam i alprazolam) i l'antidepressiu **citalopram**.

A les residències geriàtriques, els cinc fàrmacs més prescrits van ser dos antipsicòtics (quetiapina i risperidona), dos antidepressius (trazodona i citalopram) i un hipnosedant (lorazepam).

CONCLUSIONS

L'any 2015, més de 500.000 persones de 70 anys o més (51% de la població) va rebre algun psicofàrmac. Una de cada tres va rebre un hipnosedant i una de cada quatre un antidepressiu.

En la gent gran els psicofàrmacs augmenten el risc de caigudes, mort sobtada, AVC i pneumònia, i també la mortalitat per totes les causes.^{1,2,6} Un ús menys prevalent en aquesta població es podria traduir en importants millores de salut.

Anàlogament als resultats d'estudis en altres països, la prevalença d'ús de psicofàrmacs, sobretot antipsicòtics, va ser més alta en les persones que viuen en residències. No obstant això, la prevalença d'ús de psicofàrmacs a Catalunya és més baixa que la d'altres països.⁷

Convindria revisar el perfil i la justificació de l'ús de psicofàrmacs en la gent gran, sobretot a les residències, on l'ús en indicacions no autoritzades pot ser més freqüent.⁴

¹ Pratt, NL, Ramsay EN, Kalisch Ellett LM, Nguyen TA, Baratt JD, Roughead EE. Association between use of multiple psychoactive medicines and hospitalization for falls: retrospective analysis of a large healthcare claim database. *Drug Safety* 2014; 37: 529-35.

² Chung CP, Murray KT, Hall K. Atypical antipsychotic drugs and the risk of sudden cardiac death. *NEJM* 2009; 360: 225-35.

³ Coupland C, Dhiman P, Morriss R, Arthur A, Barton G, Hippisley-Cox J. Antidepressant use and risk of adverse outcomes in older people: population based cohort study. *BMJ* 2011; 343: d4551.

⁴ Anònim. Sobreús d'antipsicòtics i medicalització dels trastorns mentals. *Butlletí e-farma* 2015; 23: 1-9.

⁵ Stevenson DG, Decker SL, Dwyer LL, Huskamp, HA, Grabowski DC, Metzger ED, et al. Antipsychotic and benzodiazepines use among nursing home residents: findings from the 2004 national nursing home survey. *Am J Geriatr Psychiatry*. 2010; 18: 1078-92.

⁶ Sultana J, Fontana A, Giorgianni F, Pasqua A, Cricelli C, Spina E, et al. The effect of safety warnings on antipsychotic drug prescribing in elderly persons with dementia in the United Kingdom and Italy: a population-based study. *CNS Drugs* 2016; 30: 1097-109.

PLA D'INFORMACIÓ I DETECCIÓ DE PROBLEMES DE SEGURETAT CLÍNICA EN RECEPTEA ELECTRÒNICA

- ⁷ Bakken MS, Ranhoff AH, Engeland A, Ruths S. Inappropriate prescribing for older people admitted to an intermediate-care nursing home unit and hospital wards. *Scand J Prim Health Care* 2012; 30: 169-75.